

Almannamálaráðið

Løgtingið

Dagfesting: 30. oktober 2019
Mál nr.: 19/00269
Málsviðgjørt: PL
Eftirkannað: 25. oktober 2019

Løgtingsmál nr. 9/2019: Uppskot til løgtingslóg um broyting í løgtingslóg um almannapensjónir o.a. (Lættari atgongd hjá fyrítíðarpensjónistum at flyta millum Føroyar, Danmark og Grønland)

Uppskot til

Løgtingslóg um broyting í løgtingslóg um almannapensjónir o.a.
(Lættari atgongd hjá fyrítíðarpensjónistum at flyta millum Føroyar, Danmark og Grønland)

§ 1

Í løgtingslóg nr. 48 frá 10. mai 1999 um almannapensjónir o.a., sum seinast broytt við løgtingslóg nr. 66 frá 30. apríl 2018, verða gjørdar hesar broytingar:

1. § 3, stk. 4 verður strikað.
2. Aftan á § 3, men áðrenn yvirskriftina yvir § 4, verður sett:

“Flyting av fyrítíðarpensjón millum Føroyar, Danmark og Grønland

§ 3 a. Um ein borgari, ið hefur fingið tillutað fyrítíðarpensjón eftir hesi løgtingslóg, flytir til Danmarkar ella Grønlands, hefur føroyski myndugleikin skyldu til í seinasta lagi 1 mánað aftan á áheitan at veita

nøktandi upplýsingar til viðgerð av umsókn um fyrítíðarpensjón í landinum, sum viðkomandi flytur til.
Stk. 2. Føroyski myndugleikin rindar kostnaðin av umseting av neyðugum skjølum.
Stk. 3. Tá føroyski myndugleikin gerst kunnugur við, at fyrítíðarpensjónistur flytur til Danmarkar ella til Grønlands, skal myndugleikin seta seg í samband við viðkomandi myndugleikar í Danmark ella í Grønlandi við tí fyrri eyga at byrja eitt mál um fyrítíðarpensjón í landinum, sum flutt verður til.
Stk. 4. Flytur ein borgari, ið hefur fingið tillutað fyrítíðarpensjón í Danmark ella í Grønlandi, til Føroya, heita føroysku myndugleikarnir á viðkomandi myndugleikar í Danmark

ella Grønlandi um at fáa til vega nøktandi upplýsingar.

§ 3 b. Um ein borgari, ið hevur fingið tillutað fyrítíðarpensjón eftir hesi lögtingslóg, flytur til Danmarkar ella Grønlands, kann viðkomandi varðveita sína fyrítíðarpensjón í upp til 12 mánaðir, hóast búsitandi í Danmark ella Grønlandi.

Stk. 2. Rætturin til fyrítíðarpensjón sambært stk. 1 fevnir um fyrítíðarpensjón og tær veitingar, ið viðkomandi í tí sambandi hevur rætt til sambært hesi lögtingslóg.

Stk. 3. 12 mánaða tíðarskeiðið sambært stk. 1 verður roknað at byrja frá 1. í mánaðinum eftir, at borgarin er fluttur.

Stk. 4. Tillutaða fyrítíðarpensjónin skal ikki endurmetast ella broytast í tíðarskeiðinum nevnt í stk. 1.

Stk. 5. Flytur ein borgari, ið hevur fingið tillutað fyrítíðarpensjón sambært hesi lögtingslóg, til Danmarkar ella Grønlands, skal viðkomandi søkja um fyrítíðarpensjón ella aðra almannaveiting til upphalds hjá avvarðandi myndugleikum í landinum, sum flutt verður til.

Stk. 6. Um ein fluttur fyrítíðarpensjónistur fær tillutaða fyrítíðarpensjón ella aðra almannaveiting til upphalds í Danmark ella Grønlandi innan teir fyrstu 12 mánaðirnar, fellur føroyska fyrítíðarpensjónin burtur. Føroyska

fyrítíðarpensjónin fellur burtur, tá fyrítíðarpensjón ella onnur almannaveiting til upphalds í Danmark ella í Grønlandi tekur við.

§ 3 c. Um ein borgari, ið hevur fingið tillutað fyrítíðarpensjón í Danmark sambært lov om social pension ella hægstu fyrítíðarpensjón í Grønlandi, flytur til Føroyar, fær viðkomandi sjálvvirkandi tillutað hægstu fyrítíðarpensjón sambært hesi lögtingslóg.

Stk. 2. Sjálvvirkandi tillutan av fyrítíðarpensjón sambært stk. 1 er treytað av, at viðkomandi persónur lýkur treytirnar í kapittul 3 og 5 í hesi lögtingslóg.

Stk. 3. Fyrítíðarpensjón sambært stk. 1 verður játtað sambært reglum í § 32.

Stk. 4. Um ein borgari, ið hevur fingið tillutað lægstu ella miðal fyrítíðarpensjón úr Grønlandi, flytur til Føroyar, verður umsókn um fyrítíðarpensjón viðgjørd sambært hesi lögtingslóg.”

§ 2

Stk. 1. Henda lögtingslóg kemur í gildi 1. januar 2020.

Stk. 2. § 1 er ikki galdandi fyri persónar, ið eru fevndir av § 3, stk. 4, tá lógin kemur í gildi.

Kapittul 1. Almennar viðmerkingar

1.1. Orsakir til uppskotið

Ein av markaforðingunum í ríkisfelagsskapinum er, at fyrítíðarpensjónistar ikki varðveita sína fyrítíðarpensjón, um teir velja at flyta til annað land innan fyri ríkisfelagsskapin. Orsøkin er, at hóast ríkisborgararnir í londunum í ríkisfelagsskapinum eru javnsettir, so eru reglurnar fyri tillutan av fyrítíðarpensjón ikki longur neyvt tær somu. Hetta merkir, at hóast persónur hevur fingið tillutaða fyrítíðarpensjón í einum parti av ríkinum, so er neyðugt at søkja av nýggjum um fyrítíðarpensjón í tí partinum av ríkinum, sum flutt verður til.

Á fundi millum táverandi føroysku, donsku og grønlendsku ráðharrarnar á økinum í desember 2018, varð semja gjørd um, at arbeiddast skuldi fram ímóti at loysa trupulleikan við markaforðingunum hjá fyrítíðarpensjónistum, ið flyta millum londini.

Semja varð millum ráðharrarnar um, at lóggávan varð tillagað samsvarandi semjuni í seinasta lagi 1. januar 2020.

1.2. Galdandi lóggáva

Sambært galdandi lóggávu á økinum hava persónar rætt til at søkja um og fáa tillutaða fyrítíðarpensjón í tí landinum, tey búgva, men velja hesir persónar at flyta millum Føroyar, Danmark og Grønland, so ber ikki til at fáa fyrítíðarpensjónina flutta við, og neyðugt er at søkja av nýggjum.

Fram til 2003 vóru fyrítíðarpensjónsskipanirnar í Føroyum, Danmark og Grønlandi rættliga líkar. Londini høvdu tá eisini eina avtalu um, at fyrítíðarpensjónistur, sum flytur millum londini, fær fyrítíðarpensjón í tí landinum, sum flutt verður til. Men síðani 2003 eru skipanirnar broyttar, og serliga er tað danska pensjónslógin, sum nú er øðrvísi enn bæði í Føroyum og Grønlandi. Ein føroyskur fyrítíðarpensjónistur, sum t.d. flytur til Danmarkar, hevur tí ikki eina samsvarandi danska fyrítíðarpensjón at flyta til, og viðkomandi skal tí søkja um pensjón heilt av nýggjum. Og tá er ikki vist, at viðkomandi lýkur krøv um danska fyrítíðarpensjón.

Fyrítíðarpensjónistur hevur sambært norðurlandska sáttmálanum um sosiala trygd rætt til at fáa fyrítíðarpensjónina við sær, um viðkomandi flytur til annað norðurland. Men sáttmálin er ikki galdandi innan fyri ríkisfelagsskapin, t.v.s., at fyrítíðarpensjónistar, ið flyta millum londini í ríkisfelagsskapinum, eru verri stillaðir enn fyrítíðarpensjónistar, sum flyta til onnur lond.

Teir persónar, ið hava fingið tillutaða fyrítíðarpensjón áðrenn 1. januar 2003, eru framvegis fevndir av gomlu avtaluni millum londini, sum eisini er staðfest í danskari lóggávu, og kunnu tí taka fyrítíðarpensjónina við, tá teir flyta millum londini í ríkisfelagsskapinum.

1.3. Endamálið við uppskotinum

Endamálið við uppskotinum er at minka um markaforðingarnar, tá fyrítíðarpensjónistar flyta millum Føroyar, Danmark og Grønland..

Ítøkiliga verður hetta gjørt við fylgjandi broytingum í almannapensjónslógin:

- Geva nýggja lógarheimild til sjálvvirkandi tillutan av fyrítíðarpensjón fyri teir fyrítíðarpensjónistar, sum hava fingið tillutaða fyrítíðarpensjón í Danmark ella hægstu fyrítíðarpensjón í Føroyum ella Grønlandi, tá hesir flyta til annað land í ríkinum.
- Broyta tíðarskeiðið, sum fyrítíðarpensjónin kann takast við til Danmarkar ella Grønlands, frá 36 mánaðum niður í 12 mánaðir
- Geva nýggja lógarheimild um skyldu hjá føroyskum myndugleikum at veita avvarðandi myndugleikum í hinum londunum nøktandi upplýsingar til viðgerð av umsókn um fyrítíðarpensjón

1.4. Samandráttur av nýskipanini við uppskotinum

Við uppskotinum verður ásett, at myndugleikarnir hava skyldu at útflyggja øll viðkomandi skjøl í sambandi við, at umsókn um fyrítíðarpensjón verður latin inn í øðrum landi, at fyrítíðarpensjónistar kunnu taka fyrítíðarpensjón við til Danmarkar ella Grønlands í upp til 12 mánaðir, til annað upphaldsgrundarlag er fingið, og at fyrítíðarpensjónistar, ið hava fingið tillutaða fyrítíðarpensjón í Danmark ella hægstu fyrítíðarpensjón í Grønlandi, sjálvvirkandi fáa tillutaða hægstu fyrítíðarpensjón við flyting til Føroya.

Fyri at náa endamálinum um at minka um markaförðingarnar á hesum økinum millum londini í ríkisfelagsskapinum, verður sama skipan sett í gildi í øllum trimum londunum soleiðis, at fyrítíðarpensjónistar hava somu rættindi, sama hvørjum landi teir flyta til og úr.

1.5. Ummæli og ummælisskjal

Uppskotið hevur verið til ummælis hjá hesum stovnum og áhugafelagsskapum:

- Fíggjarmálaráðnum
- Almannaverkinum
- Landsfelag Pensjónista
- Føroya Kommunufelag
- MEGD
- Dátueftirlitinum

Harumframt hevur uppskotið ligið til ummælis á almenna hoyringarportalinum hjá landsstýrinum.

Tá ummælisfreistin var úti, var ummæli komið frá Almannaverkinum, Landsfelag Pensjónista, Dátueftirlitinum, MEGD og Føroya Kommunufelag. MEGD og Føroya Kommunufelag boðaðu frá, at tey høvdu ongar viðmerkingar til uppskotið.

Niðanfyrir eru viðmerkingarnar frá Almannaverkinum, Dátueftirlitinum og Landsfelag Pensjónista saman við viðmerkingum frá Almanamálaráðnum til tey ymisku viðurskiftini.

Almannaverkið metir, at rættarstøðan hjá teimum fyrítíðarpensjónistum, sum hava fingið tillutað pensjón áðrenn 1. januar 2003, og flyta til Danmarkar við pensjón, eigur at verða lógarfest í sambandi við gerð av lóggávu um rættarstøðuna hjá fyrítíðarpensjónistum, sum flyta millum ríkispartarnar, eftir at hava fingið tillutað fyrítíðarpensjón eftir 1. januar 2003. Í donsku kunngerðini um “højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension v.m.” eru ásetingar um flytan úr Føroyum til Danmarkar við fyrítíðarpensjón, sum er játtað, ella har málið er byrjað áðrenn 1. januar 2003. Ongar ásetingar eru í almannapensjónslógini um hetta,

men hevur Almannaverkið higartil viðgjørt hesi mál sambært einum skrivi frá Almannamálaráðnum, dagfest 14. november 2003, umframt út frá einari analogari tulking av donsku ásetingunum.

Viðm.: Almannamálaráðið er samt við Almannaverkinum í, at neyðugt er við greiðum ásetingum um viðurskiptini viðvíkjandi flyting hjá fyrítíðarpensjónistum, ið hava fingið tillutað pensjón áðrenn 1. januar 2003. Mett verður tó ikki, at stundir eru at fáa hetta arbeiðið liðugt, áðrenn tíðarfreistin fyri at leggja málið fyri Løgtingið er farin. Lógin verður tillagað samsvarandi hesum skjótast gjørligt.

Almannaverkið vísir á, at neyðugt er at nágreina, hvørji skjøl og hvørjar upplýsingar eru neyðug fyri at viðgera eina umbøn um flytan úr Føroyum/Grønlandi til Danmarkar við fyrítíðarpensjón, eins og gjørt verður í broytingini av donsku kunngerðunum um flytan av fyrítíðarpensjón millum londini. Eisini vísir Dátueftirlitið í sínum ummælisskrivi á, at tað í viðmerkingunum til lógina eigur at vera nágreinað, hvørjar persónsupplýsingar eru neyðugar at viðgera til tess at røkka endamálinum við viðgerðini, soleiðis at ikki skeivar ella óneyðugar persónsupplýsingar verða viðgjørðar.

Viðm.: Serligu viðmerkingarnar til lógaruppskotið eru rættaðar til samsvarandi ynskinum frá Almannaverkinum og Dátueftirlitinum, soleiðis at tað framgongur, hvørji skjøl og upplýsingar, ið myndugleikarnir kunnu biðja um frá hvørjum øðrum í sambandi við, at fyrítíðarpensjónistar flyta millum londini í ríkisfelagsskapinum. Samstundis verður – eftir áheitan frá Almannaverkinum – sett freist á 1 mánað fyri, nær nøktandi upplýsingar í seinasta lagi skulu verða veittir øðrum myndugleika.

Almannaverkið vísir í viðmerkingum sínum á, at samsvar er ikki millum føroyska lógaruppskotið og uppskot til tilsvareandi broytingar í donsku kunngerðunum, tá ræður um nær fyrítíðarpensjón verður veitt frá og útgjald av eftirgjaldi og mælt verður til, at hesi viðurskipti verða nágreinaði í uppskotinum.

Viðm.: Viðmerkingin verður tikin til eftirtektar, og ásetingin í uppskotinum um afturgjaldsskyldu verður strikað. Fyrítíðarpensjónistar, ið flyta til Danmarkar og fáa tillutaða danska fyrítíðarpensjón, verða mótroknaðir í føroysku fyrítíðarpensjónini, ið er útgoldin í sama tíðarskeiðinum, sum viðkomandi hevur fingið tillutað danska fyrítíðarpensjón. Fyrítíðarpensjónistar, ið flyta til Føroya úr Danmark ella Grønlandi koma undir føroysku reglurnar um, nær fyrítíðarpensjón verður veitt frá, sum ásett í § 32, stk. 1 í lógini. Sambært hesi áseting fær viðkomandi fyrítíðarpensjón frá í fyrsta lagi 1. í mánaðinum eftir, at umsóknin er játtað, tó í seinasta lagi frá 1. í fjórða mánaðinum eftir, at umsóknin er móttikin. Sambært uppskoti til broyting í donsku samsvarandi lóggávuni fáa danskir fyrítíðarpensjónistar, ið flyta til Føroya, danska fyrítíðarpensjón til avgerð er tikin um tillutan av fyrítíðarpensjón í Føroyum, tó í mesta lagi upp til 12 mánaðir.

Harumframt ásetir § 32, stk. 2 í almannapensjónslógini, at um umsøkjari hevur fingið aðra almannaveiting, meðan málið er viðgjørt, verður pensjón kortini ikki veitt fyrr enn frá 1. í mánaðinum eftir, at veitingin er steðgað. Tískil er ikki tørvur á mótrokningarreglum fyri fyrítíðarpensjónistar, sum flyta til Føroya við uppihaldsgrundarlagi (fyrítíðarpensjón úr Danmark ella Grønlandi), tí føroysk fyrítíðarpensjón ikki verður rindað fyri tíðarskeiðið áðrenn játtan, um annað uppihaldsgrundarlag er.

Eisini vísir Almannaverkið á, at støða eigur at verða tikin til, um karensreglurnar í § 32 í almannapensjónslógini framvegis skulu verða galdandi, ella um neyðugt er at áseta serligar reglur hesum viðvíkjandi fyri flyting til Føroya við fyrítíðarpensjón.

Viðm.: Sonevndu karensreglurnar í § 32 áseta, at pensjón verður veitt frá 1. í mánaðinum eftir, at umsóknin er játtað, tó í seinasta lagi frá 1. í fjórða mánaðinum eftir, at umsóknin er móttikin. Hetta merkir, at persónar, ið søkja um fyrítíðarpensjón, kunnu koma út fyri, at pensjónin ikki verður veitt, fyrr enn ein tíð er fráliðin eftir, at umsóknin er móttikin, men tó ongantíð longur enn til 1. í fjórða mánaðinum eftir hetta. Hesar reglur eru galdandi fyri føroyingar, ið søkja um pensjón sambært lógini, og eiga tí eisini at verða galdandi fyri útlendingar, ið flyta til Føroyar, og søkja um pensjón sambært lógini. Í mun til teir fyrítíðarpensjónistar, ið koma úr Danmark ella Grønlandi sambært nýggju reglunum um sjálvvirkandi flyting, so er ein játtan um fyrítíðarpensjón til hesar borgarar ikki treytað av eini drúgvvari málsviðgerðargongd – einasta kravið er, at viðkomandi lýkur almennu treytirnar í kap 3 og 5 um m.a. heimarætt, bústað og innvinnan eftir bústaðartíð – og eigur karensreglan í § 32 tí ikki at ávirka hesar persónar stórvegis.

Almannaverkið spyr, hvussu støðan verður hjá teimum fyrítíðarpensjónistum við lægstu og miðal fyrítíðarpensjón, ið eru fluttir til Danmarkar sambært 3-ára regluni í galdandi lóg, og um hesir kunnu velja at fara yvir í nýggju 12-mánaða skipanina, tá teir t.d. hava búð í 2 ½ ár í Danmark uttan at hava fingið tillutaða danska fyrítíðarpensjón ella aðra almannaveiting til uppihalds.

Viðm.: Sambært skiftisregluni í lógaruppskotinum er ásett, at uppskotið ikki er galdandi fyri teir fyrítíðarpensjónistar, ið eru fluttir til Danmarkar sambært galdandi 3-ára reglu, t.v.s., at hesir persónar framvegis eru búsitandi í Danmark við føroyskari fyrítíðarpensjón sambært galdandi 3-ára reglu. Hesir fyrítíðarpensjónistar – við lægstu ella miðal fyrítíðarpensjón – mugu framvegis søkja um fyrítíðarpensjón á jøvnum grundarlagi við danir annars. Hesir persónar hava ikki móguleika at flyta yvir í nýggju 12-mánaða skipanina, soleiðis at til ber at fáa fyrítíðarpensjón í upp til 12 mánaðir afturat 3-ára tíðarskeiðinum. Til ber tó altíð at flyta aftur til Føroya og síðani flyta til Danmarkar við føroyskari fyrítíðarpensjón upp til 12 mánaðir sambært nýggju reglunum.

Í mun til fyrítíðarpensjónistar við hægstu fyrítíðarpensjón, ið eru fluttir til Danmarkar sambært 3-ára regluni, spyr Almannaverkið eftir eini greiðari áseting fyri, nær hesir flyta yvir í nýggju skipanina, tvs nær hesir sjálvvirkandi fáa tillutaða danska fyrítíðarpensjón.

Viðm.: Sambært svari frá donskum myndugleikum til fyrispurning um, hvørt hetta er regulera í danskari lóggávu, er ikki nøkur beinleiðis áseting um hetta, annað enn at hesir persónar verða viðgjørdir sambært galdandi donskum reglum, t.v.s., at myndugleikarnir gera eina meting av, hvørt viðkomandi lýkur allar ásettar treytir um tillutan av fyrítíðarpensjón í Danmark. Føroyskir fyrítíðarpensjónistar við hægstu fyrítíðarpensjón, sum eru fluttir til Danmarkar, flyta sostatt ikki yvir í nýggju skipanina við sjálvvirkandi flyting frá hægstu føroysku fyrítíðarpensjón til danska fyrítíðarpensjón, men mugu metast sambært galdandi donskum reglum, undir hesum hvørt hesir lúka krøvini um arbeiðsføri o.a.

Lógaruppskotið er annars rætta til samsvarandi øðrum viðmerkingum frá Almannaverkinum um orðingar í almennu viðmerkingunum.

Dátueftirlitið hevur í sínum ummælisskrivi víst á galdandi reglur um viðgerð av persónupplýsingum og flutning av persónupplýsingum til útlond í mun til ásetingina í lógaruppskotinum, ið snýr seg um skylduna hjá føroyskum myndugleikum til at: “veita nøktandi upplýsingar til viðgerð av umsókn um fyrítíðarpensjón í landinum, sum viðkomandi flytur til” (§ 3a í uppskotinum).

Viðm.: Viðmerkingin er tikin til eftirtektar og Almannamálaráðið fer at taka stig til at tryggja, at ásetingar í lóg um viðgerð av persónupplýsingum og kunngerð um flutning av

persónupplýsingum til útlond verða hildnar, tá føroyskir og danskir/grønlandskir myndugleikar skulu veita hvør øðrum persónupplýsingar í sambandi við, at fyrítíðarpensjónistar flyta millum londini.

Landsfelag Pensjónista vísir í sínum ummælisskrivi á, at tey meta ikki, at lógaruppskotið nóg greitt vísir, hvussu fyrítíðarpensjónistar, ið flyta úr Føroyum við lægstu ella miðal fyrítíðarpensjón, verða fyri, tá teir flyta til Danmarkar ella Grønlands.

Viðm.: Sambært uppskotinum hava hesir fyrítíðarpensjónistar rætt til at fáa føroyska fyrítíðarpensjón í upp til 12 mánaðir við, tá flutt verður til Danmarkar ella Grønlands, til tess at tryggja eitt upphaldsgrundarlag, meðan søkt verður um fyrítíðarpensjón ella aðra almannaveiting til upphalds í landinum, sum flutt verður til.

Heilafelagið ger vart við, at tað er óheppið at broyta tíðarskeiðið, ið fyrítíðarpensjónistar kunnu fáa føroyska fyrítíðarpensjón hóast búsitandi í Danmark, úr 36 mánaðum niður í 12 mánaðir. Felagið er ikki sannført um, at ein flyting og viðgerð um tillutan av fyrítíðarpensjón í øðrum landi í ríkinum kann avgreiðast innan 12 mánaðir.

Viðm.: Lógaruppskotið er úrslitið av eini politiskari semju, og sambært hesi semju millum londini bleiv tíðarskeiðið, ið føroyskir fyrítíðarpensjónistar kunnu taka føroyska fyrítíðarpensjón við til Danmarkar, lækkað úr 36 mánaðum niður í 12 mánaðir.

Felagið vísir á, at fyribrygdini miðal og lægsta fyrítíðarpensjón finnast ikki í Danmark, og tí er neyðugt at broyta hesa skipan í Føroyum, soleiðis at tey, ið frameftir fáa tillutaða fyrítíðarpensjón, fáa tillutað hægstu fyrítíðarpensjón.

Viðm.: Hetta er ikki beinleiðis viðkomandi fyri lógaruppskotið, og verður tí ikki nærri viðgjørt her.

Felagið vísir á, at í viðmerkingunum til lógaruppskotið verður heitið “ríkisfelagsskapur” áhaldandi brúkt. Felagið metir ikki, at heitið er rætt at brúka, tá talan er um eitt lógaruppskot. Orðið ríkisfelagsskapur er ikki eitt óheft orð og heldur felagið ikki, at tað hoyrir heima í lógarsmíði. Talan eigur heldur at vera um **londini í danska kongaríkinum ella í ríkinum**.

Viðm.: Almennamálaráðið metir, at talan er um eina orðing, ið er sera vanlig millum fólk og nógv nýtt í ymiskum høpi. Í donsku uppskotunum til broytingar í lóggávu, ið snýr seg um somu viðurskifti, sum her verða viðgjørd, verður orðið “rigsfællesskab” eisini nýtt. Orðingin verður ikki broytt.

Kapittul 2. Avleiðingarnar av uppskotinum

2.1. Fíggjarligar avleiðingar fyri land og kommunur

Uppskotið hevur sera avmarkaðar fíggjarligar avleiðingar við sær.

Í meðal hevur flytingin millum Føroyar og Danmark árin 2010-2017 árliga verið 6 fyrítíðarpensjónistar hvønn vegin, so fíggjarligu avleiðingarnar eru sera avmarkaðar. Ongin fyrítíðarpensjónistur er hesi árin fluttur millum Føroyar og Grønland.

Føroyar hava einsíðugt í nøkur ár havt eina skiftistíð á 3 ár, har ein fyrítíðarpensjónistur kann varðveita fyrítíðarpensjón úr Føroyum, tá flutt verður til Danmarkar ella Grønlands. Frameftirverður henda skiftistíðin stýtt niður í í mesta lagi 12 mánaðir. Tí vil her vera talan um eina møguliga sparing fyri Føroyar.

Týðing (til danskt) og at útflyggja upplýsingar millum Føroyar og Danmark ella Grønland verður mett at kosta umleið 5 tús. kr. fyri hvørt mál, t.v.s. umleið 5 tús. kr. x 6 fráflytandi persónar = 30 tús. kr. um árið.

2.2. Umsitingarligar avleiðingar fyri land og kommunur

Eins og viðmerkt til pkt. 2.1. um fíggjarligar avleiðingar er sera avmarkað, hvussu nógvir fyrítíðarpensjónistar árliga flyta millum londini, og tí verður ikki mett, at uppskotið fer at hava stórvegis umsitingarligar avleiðingar fyri land og kommunur.

2.3. Avleiðingar fyri vinnuna

Uppskotið hevur ikki við sær avleiðingar fyri vinnuna.

2.4. Avleiðingar fyri umhvørvið

Uppskotið hevur ikki við sær avleiðingar fyri umhvørvið.

2.5. Avleiðingar fyri serstøk øki í landinum

Uppskotið hevur ikki við sær avleiðingar fyri serstøk øki í landinum.

2.6. Avleiðingar fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir

Uppskotið hevur jaligar avleiðingar fyri teir fyrítíðarpensjónistar, ið ynskja at flyta millum londini í ríkisfelagsskapinum, við tað at minkað verður um markaforðingarnar og at avvarðandi myndugleikarnir í londunum samstarva um m.a. útflyggjan av neyðugum skjølum.

Uppskotið kann hava neiligar avleiðingar fyri teir fyrítíðarpensjónistar, sum, áðrenn lógin kemur í gildi, kunnu taka fyrítíðarpensjón við til hini londini í ríkisfelagsskapinum í upp til 3 ár sambært galdandi reglum, men sum aftaná, at lógarbroytingin hevur fingið gildi, bert kunnu taka fyrítíðarpensjón við til eitt annað land í ríkisfelagsskapinum í upp til 12 mánaðir.

2.7. Millumtjóðasáttmálar á økinum

Sambært norðurlenska sáttmálanum um sosiala trygd hava fyrítíðarpensjónistar rætt til at fáa fyrítíðarpensjónina við sær, um viðkomandi flyta til annað norðurland. Men sáttmálin er ikki

galdandi innan fyrri ríkisfelagsskapin, t.v.s., at fyrítíðarpensjónistar, ið flyta millum londini í ríkisfelagsskapinum, eru verri stillaðir enn fyrítíðarpensjónistar, sum flyta til onnur lond.

Uppskotið hevur ikki beinleiðis ávirkan á norðurlenska sáttmálan um sosiala trygd, men uppskotið minkar um tann ójavna, ið hevur víst seg, við tað at norðurlenski sáttmálin skilir londini í ríkisfelagsskapinum sum eitt land, og harvið stillar fyrítíðarpensjónistar, ið flyta millum Føroyar, Danmark og Grønland verri enn fyrítíðarpensjónistar, ið flyta millum Føroyar og hini norðurlondini.

2.8. Tvørgangandi millumtjóðasáttmálar

Uppskotið ger tað lættari hjá fyrítíðarpensjónistum at fáa fyrítíðarpensjón við til annað land í ríkisfelagsskapinum, og tískil hevur uppskotið við sær jaligar avleiðingar í mun til Breksáttmálan. Uppskotið hevur ikki ásetingar, ið viðvíkja Hoyvíkssáttmálanum ella Evropeiska mannarættindasáttmálanum.

2.9. Markaforðingar

Endamálið við uppskotinum er at minka um markaforðingarnar hjá fyrítíðarpensjónistum, ið flyta millum Føroyar, Danmark og Grønland.

2.10. Revsing, fyrisitingarligar sektir, pantheimildir ella onnur størri inntriv

Uppskotið hevur ikki ásetingar um revsing, fyrisitingarligar sektir ella pantheimildir ella ger onnur størri inntriv í rættindi hjá fólki.

2.11. Skattir og avgjöld

Uppskotið hevur ikki ásetingar um skattir og avgjöld.

2.12. Gjöld

Uppskotið hevur ikki ásetingar um gjöld.

2.13. Áleggur lógaruppskotið likamligum ella lögfrøðiligum persónum skyldur?

Uppskotið áleggur føroyskum myndugleikum skyldu til at veita nøktandi upplýsingar til viðgerð av umsókn um fyrítíðarpensjón í landinum, sum viðkomandi persónur, ið hevur fingið tillutaða føroyska fyrítíðarpensjón, flytur til. Hetta verður gjørt fyrri at stytta um málsviðgerðartíðina og harvið minka um markaforðingarnar, tá flutt verður millum londini.

2.14. Leggur lógaruppskotið heimildir til landsstýrismannin, ein stovn undir landsstýrinum ella til kommunur?

Uppskotið leggur ikki heimildir til landsstýrismannin, ein stovn undir landsstýrinum ella til kommunurnar.

2.15. Gevur lógaruppskotið almennum myndugleikum atgongd til privata ogn?

Uppskotið geur ekki almennum myndugleikum atgongd til privata ogn.

2.16. Hevur lógaruppskotið aðrar avleiðingar?

Uppskotið hevur ikki aðrar avleiðingar.

2.17. Talvan: Yvirlit yvir avleiðingarnar av lógaruppskötinum

	Fyri landið ella landsmyndugleikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss ella øki í landinum	Fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggjarligar ella búskaparligar avleiðingar	Ja	Nei	Nei	Ja	Nei
Umsitingarligar avleiðingar	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei
Umhvørvisligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Avleiðingar í mun til altjóða avtalur og reglur	Nei	Nei	Nei	Ja	Nei
Sosialar avleiðingar			Nei	Ja	

Kapittul 3. Serligar viðmerkingar

Til § 1

§ 3 a.

Í § 3 a verður ásett, at føroyskir myndugleikar hava skyldu til at veita nøktandi upplýsingar til avvarðandi myndugleikar í tí landinum, sum fyrítíðarpensjónisturin flytur til, í seinasta lagi 1 mánað aftan á áheitan. Hetta til tess at tað verður smidligari hjá fyrítíðarpensjónistinum at flyta millum lond við tað, at málsviðgerðartíðin í landinum, ið flutt verður til, verður so stutt sum gjørligt. Soleiðis kann tilgongdin at tryggja fyrítíðarpensjónistinum eitt nýtt upphaldsgrundarlag byrja beinanvegin eftir, at viðkomandi er fluttur. Eisini er ásett, at føroyskir myndugleikar rinda kostnaðin av at umseta skjøl, og eisini hetta er við til at gera málsviðgerðartíðina smidligari við tað, at tað ikki er ábyrgdin hjá tí einstaka borgaranum at fáa skjøl umsett.

Við nøktandi upplýsingar meinast tær upplýsingar, ið eru neyðugar til tess at røkka endamálinum við viðgerðini av málinum. Hesa kunnu verða

- navn
- ríkisborgararættur
- um viðkomandi hevur skift ríkisborgararætt, er neyðugt at vita, í hvørjum landi viðkomandi hevur havt ríkisborgararætt áður, og nær viðkomandi hevur fingið danskan ríkisborgararætt
- p-tal
- upplýsingar um bústaðatíð í ríkinum í innvinningartíðarskeiðinum
- upplýsingar um bústaðatíð í øðrum londum í innvinningartíðarskeiðinum
- avgerðin um tillutan av fyrítíðarpensjón
- upplýsingar um heilsustøðu
- upplýsingar um arbeidssføri

Umráðandi er, at myndugleikarnir eru tilvitaðir um, at skeiva/óneyðuga og óviðkomandi persónsupplýsingar ikki verða viðgjørðar og útfluttar.

§ 3 b.

§ 3 b skal tryggja eina smidliga yvirgongd frá fyrítíðarpensjónsskipan í Føroyum til eitt annað upphaldsgrundarlag í Danmark ella Grønlandi. Sambært verandi føroysku lóggávu hava fyrítíðarpensjónistar rætt til at taka fyrítíðarpensjón við til Danmarkar ella Grønlands í upp til 3 ár. Hetta tíðarskeið verður við uppskotinum stýtt niður í 12 mánaðir, men samstundis verður skipanin gjørd smidligari, við tað at tað í lóggávuni greitt verður ásett, at myndugleikarnir í londunum skulu samstarva, tá fyrítíðarpensjónistar flyta millum londini, soleiðis at eitt nýtt upphaldsgrundarlag í landinum, ið flutt verður til, kann tillutast so skjótt sum gjørligt. Verandi skipan við 3-ára tíðarskeiði varð einsíðugt ásett í føroyskari lóggávu fyri nøkrum árum síðani til tess at tryggja, at føroyskir fyrítíðarpensjónistar ikki dattu niður ímillum skipanirnar, meðan arbeiðt varð við at fáa politiska semju í lag millum londini í ríkisfelagsskapinum um, hvussu økið skuldi skipast.

Ásett verður, at 12 mánaða tíðarskeiðið verður roknað at byrja frá 1. í mánaðinum eftir, at viðkomandi er fluttur. Hetta so at roknað verður í heilum mánaðum, og sleppast kann undan at útgjalda fyrítíðarpensjón fyri part av einum mánaði.

Í broytingarlóg til almannapensjónslógina – lögtingslóg nr. 66 frá 30. apríl 2018 (pensjónsnýskipanin) – sum kemur í gildi 1. desember 2019 og er galdandi fyri útgjald av veitingum frá og við januar 2020, er ásett í § 3, stk. 4, at umframt fyrítíðarpensjón er eisini gjørligt at taka framskundaða pensjón við til Danmarkar ella Grønlands í upp til 3 ár. Framskundað pensjón er ikki ein partur av avtaluni millum londini frá desember 2018 um at flyta fyrítíðarpensjón, sum er grundarlagið undir hesum uppskoti. Tað verður sostatt ikki gjørligt at taka framskundaða pensjón við til hini londini í ríkisfelagsskapinum í upp til 3 ár, tá broytingarnar í uppskotinum koma í gildi.

Um so er, at viðkomandi persónur fær noktandi svar frá myndugleikunum í Danmark ella Grønlandi upp á umsókn um fyrítíðarpensjón ella aðra almannaveiting til upphalds, áðrenn 12-mánaða skeiðið er runnið, missir viðkomandi persónur ikki rættin til fyrítíðarpensjónsveiting úr Føroyum teir eftirverandi mánaðirnar.

Við flyting úr Føroyum til Danmarkar ella Grønlands fær viðkomandi útgoldnar tær almannaveitingar, sum viðkomandi hevur rætt til sum búsitandi í Føroyum í upp til 12 mánaðir. Hetta merkir sostatt, at eisini møguligar viðbøtur, ið viðkomandi hevur rætt til í Føroyum, verða útgoldnar í 12-mánaða tíðarskeiðinum.

Ásett verður, at fyrítíðarpensjónistur, ið flytur úr Føroyum til Danmarkar ella Grønlands, skal søkja um fyrítíðarpensjón ella aðra almannaveiting til upphalds í landinum, sum flutt verður til. Hetta er eisini galdandi fyri fyrítíðarpensjónistar við hægstu fyrítíðarpensjón, ið flyta. Hóast hesir sjálvvirkandi koma yvir í samsvarandi skipan í Danmark ella í Grønlandi, eisini uttan umsókn, verður hetta gjørt til tess at tryggja, at mál ikki detta niðurímillum.

§ 3 c.

§ 3 c skal tryggja, at fyrítíðarpensjónistar við somu fortreytum verða javnsettir, uttan mun til hvussu treytirnar eru orðaðar í lóggávuni í teimum ymsu londunum innan ríkisfelagsskapin. Sambært verandi lóggávu verður í Føroyum og Grønlandi skilt millum hægstu, miðal og lægstu fyrítíðarpensjón, meðan tað í danskari lóggávu ikki verður skilt ímillum hesi lógini av fyrítíðarpensjónsveiting. Hetta hevur elvt til nakað av trupulleikum við tað, at tillutanargrundarlagið er ymiskt í londunum, og til ber tí ikki beinleiðis at samanbera og flyta yvir í aðra skipan, tá fyrítíðarpensjónistar flyta millum londini. Fyri at minka um hesar markaförðingar hava londini tí valt at javnseta hægstu fyrítíðarpensjón í Føroyum og Grønlandi og fyrítíðarpensjón í Danmark, soleiðis at tað í uppskotinum greitt framgongur, at hesi lógini at fyrítíðarpensjónsveiting sjálvvirkandi verða flutt yvir um lond, tá fyrítíðarpensjónistur flytur. Harvið slepst undan eini umfatandi meting av m.a. arbeiðsføri. Eins og gjørt verður í Danmark, verður sjálvvirkandi flytingin tó treytað av, at viðkomandi persónur lýkur treytirnar, ið almannapensjónslógin setur í kapitl 3 og 5 í mun til rætt til pensjón.

Flyting av fyrítíðarpensjón úr Danmark er í uppskotinum treytað av, at hendan er játtað eftir lov om social pension (bekendtgørelse nr. 1208 af 17/11/2017). Pensjónistar, ið hava fingið tillutað hægstu, miðal ella lægstu fyrítíðarpensjón eftir lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. (lbk.nr. 982 af 23/09/2019, eisini nevnd gammelførtidspensionsloven), eru ikki fevnd av ásetingini. Tey, ið eru fevnd av seinnu lógini, eru tey, ið hava fingið tillutað fyrítíðarpensjón í Danmark áðrenn 1. januar 2003.

Hóast ásetingar í uppskotinum um, at ávísir persónar sjálvvirkandi fáa tillutaða fyrítíðarpensjón í Føroyum, um so er at teir lúka almennu treytirnar í kap. 3 og 5 í lógini, er sonevnda karensreglan í § 32, stk. 1 tó eisini galdandi fyri hesi mál, soleiðis at fyrítíðarpensjónin verður

veitt frá 1. í mánaðinum eftir, at umsóknin er játtað, t.v.s. eftir, at metingin um treytirnar í kap. 3 og 5 eru loknar, er gjørd, tó í seinasta lagi frá 1. í fjórða mánaðinum eftir, at umsóknin er móttikin. Mett verður tó, at hesi mál hava sera stutta viðgerðartíð, og at tað gongur sera stutt tíð frá tí, at viðkomandi er fluttur til Føroya, til umsóknin er játtað.

Ásett er, at um ein borgari, ið hevur fingið tillutaða lægstu ella miðal fyrítíðarpensjón úr Grønlandi, flytur til Føroya, er neyðugt hjá viðkomandi at søkja um fyrítíðarpensjón sambært almannapensjónslógini, tí viðkomandi – ið ikki hevur fingið tillutaða hægstu fyrítíðarpensjón í Grønlandi – hevur ikki rætt til sjálvvirkandi tillutan av føroyskari fyrítíðarpensjón.

Í uppskotinum og viðmerkingunum verður orðingin “nýtt uppihaldsgrundarlag” nýtt fleiri ferðir. Endamálið við fyrítíðarpensjón, eins og vanligari pensjón, er at tryggja viðkomandi persóni eitt uppihaldsgrundarlag. Endamálið við at fáa fyrítíðarpensjón við, tá flutt verður til Danmarkar og Grønlands, er tískil at varðveita føroyska uppihaldsgrundarlagið (fyrítíðarpensjón í hesum føri), til annað uppihaldsgrundarlag verður tillutað í landinum, sum flutt verður til. Til ber at fáa annað varandi uppihaldsgrundarlag í Danmark og Grønlandi, og við tað, at føroyska fyrítíðarpensjónin hevur til endamáls at virka sum uppihaldsgrundarlag, heldur hendan uppat, tá viðkomandi borgari hevur fingið tillutað fyrítíðarpensjón ella annað varandi uppihaldsgrundarlag í øðrum landi. Politiska avtalan um at gera tað gjørligt hjá borgarum í Føroyum, Danmark og Grønlandi at flyta millum londini og fáa fyrítíðarpensjón við er ikki treytað av, at viðkomandi borgari skal hava fyrítíðarpensjón sum nýtt uppihaldsgrundarlag í landinum, sum flutt verður til.

Til § 2

Gildiskoma. Samstundis verður ásett skiftisregla fyri teir persónar, ið eru fluttir til Danmarkar ella Grønlands sambært galdandi reglum við eini skiftistíð upp á 3 ár. Ásett er, at nýggju reglurnar ikki eru galdandi fyri hesar persónar við tað, at teir eru fluttir, áðrenn reglurnar koma í gildi, og harvið við støði í øðrum fortreytum.

Sambært Almannaverkinum eru tað 17 persónar, ið í dag fáa føroyska fyrítíðarpensjón sambært reglunum í § 3, stk. 4.

Almannamálaráðið, 30. oktober 2019

Elsebeth Mercedis Gunnleygsdóttur
landsstýrismaður

/ Eyðun Mohr Hansen

Yvirlit yvir fylgiskjøl:

Fylgiskjal 1: Javntekstur

Fylgiskjal 2: Almannaverkið

Fylgiskjal 3: Dátueftirlitið

Fylgiskjal 4: MEGD

Fylgiskjal 5: Landsfelag Pensjónista

Fylgiskjal 6: Føroya Kommunufelag

Fylgiskjal 7: Heilafelagið